ДОРНОД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Халхгол сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Аудитын код: ДОА-2022/08/НА/СТА-ТТЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Чойбалсан хот 2022 он	Дорнод аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, Тэргүүлэх аудитор: Б.Болортуул Утас: 7058-4203, Цахим хаяг: bolortuulb@audit.gov.mn Аудитын менежер: И.Сэмжидмаа Утас: 7058-4207, Цахим хаяг: semjidmaai@audit.gov.mn Ахлах аудитор: Д.Нармандах Утас: 7058-4207, Цахим хаяг narmandakhd@audit.gov.mn Аудитор: Б.Оюунхэрлэн Утас: 7058-4204, Цахим хаяг: oyunkherlenb@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

1. Аудитын санал дүгнэлт 3
2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл 3
3. Аудитын тайлан 16
 3.1 Ерөнхий зүйл 16
 3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт 16
 3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал 16
 3.4 Материаллаг байдал 16
 3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга 17
 3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв 17
 3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг 18
 3.8 Аудитын гол асуудал 18
 3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал 18
 3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт 19
 3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал 192
4. Аудитын илрүүлэлт 13
5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл 14

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ЗГ	Засгийн газар
ЗДТГ	Засаг даргын Тамгын газар
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт

1.Аудитын санал дүгнэлт

ДОРНОД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

2022.03.25 № 404

танай ________ -ны № ________ -т

ХАЛХГОЛ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА
Х.ХҮРЭЛ-ЭРДЭНЭ ТАНАА

АУДИТЫН САНАЛ ДҮГНЭЛТ

Зөрчилгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.3-т заасны дагуу Халхгол сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Халхгол сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Б.БОЛОРТУУЛ

011020231

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эцсийн үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	**ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**1,386,083.3**	**1,397,187.1**
31	**МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ**	582,657.0	372,391.9
312	**Банкинд байгаа бэлэн мөнгө**	582,657.0	372,391.9
3121	**Төгрөг**	582,657.0	372,391.9
31211	Төрийн сангийн харилцах	534,329.5	360,395.2
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	48,327.6	11,996.7
33	**АВЛАГА**	194,876.8	323,344.9
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	-	997.8
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	-	137,163.6
33400	Зээлийн хүүгийн авлага	5,514.6	4,066.4
33402	Татвар, НДШ – ийн авлага /ТӨҮГ/	-	2,237.4
335	**Бусад авлага**	189,362.1	178,879.7
3351	Байгууллагаас авах авлага	9,230.4	1,353.8
3352	Хувь хүмүүсээс авах авлага	180,131.7	177,525.9
35	**БАРАА МАТЕРИАЛ**	608,549.5	701,450.3
351	**Түүхий эд материал**	65,196.7	110,604.2
35110	Тусгай зориулалттай материал	63,450.7	66,664.4
35130	Эм боох материал	1,746.0	43,939.8
354	**Хангамжийн материал**	337,769.1	385,262.4
35410	Бичиг хэргийн материал	7,273.2	9,108.1
35420	Аж ахуйн материал	323,716.6	360,350.0
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	1,000.0	1,530.0
35440	Түлш, шатах тослох материал	587.6	6,530.0
35450	Барилгын засварын материал	-	568.9
35460	Хүнсний материал	246.8	2,347.3
35470	Бусад хангамжийн материал	4,944.9	4,828.0
35600	Мал амьтад	205,583.7	205,583.7
2	**ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**28,696,398.0**	**32,654,167.1**
39	**ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ**	28,696,398.0	32,654,167.1
392	**Биет хөрөнгө**	28,420,034.9	32,349,237.9
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	25,101,555.7	28,096,827.2
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,108,448.8)	(1,914,093.6)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	376,826.2	521,196.6
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(240,932.1)	(302,567.2)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	595,536.6	927,502.6
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(212,709.1)	(358,217.0)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	604,198.1	611,973.4
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(247,015.8)	(266,357.4)
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	306,496.9	584,068.2
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	(167,577.7)	(185,901.0)
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	278,702.0	288,702.0
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	4,120,275.0	5,653,273.5
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(986,872.1)	(1,307,169.3)

393	**Биет бус хөрөнгө**	276,363.1	304,929.2
39301	Програм хангамж	5,707.2	5,807.2
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(3,581.7)	(4,183.6)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	274,237.6	303,305.6
3	**НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II**	**30,082,481.3**	**34,051,354.2**
4	**НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР**	**7,613.7**	**13,670.9**
41	**БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР**	7,613.7	13,670.9
413	**Өглөг**	7,613.7	13,670.9
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	4,883.4	1,353.8
4136	**Бусад өглөг**	2,730.4	12,317.1
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	2,730.4	-
41363	Татварын өглөг /ТӨҮГ/	-	12,317.1
5	**ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН**	**30,074,867.5**	**34,037,683.3**
51	**Засгийн газрын хувь оролцоо**	30,074,867.5	34,037,683.3
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	2,678,566.8	3,076,292.2
512	**Хуримтлагдсан үр дүн**	24,305,645.9	27,667,741.5
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	22,953,010.9	27,214,340.2
51220	Тайлант үеийн үр дүн	1,352,635.0	453,401.3
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	3,090,654.8	3,293,649.6
6	**ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V**	**30,082,481.3**	**34,051,354.2**

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**15,410,832.27**	**6,800,756.78**
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	183,597.33	182,042.96
110	Орлогын албан татвар	115,597.37	55,773.30
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	115,597.37	55,773.30
110002	Үйл ажиллагааны орлого	30,772.48	21,859.68
110003	Хөрөнгийн орлого	20,427.49	25,737.57
110008	Шууд бус орлого	64,397.40	8,176.06
113	Хөрөнгийн албан татвар	1,665.00	37,215.60
113002	Бууны албан татвар	1,665.00	1,880.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	-	35,335.60
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	66,334.96	89,054.05
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	2,707.12	3,044.01
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	2,364.61	3,044.01
118004	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	342.51	-
1181	Газрын төлбөр	61,575.04	48,207.64
118101	Газрын төлбөр	33,655.04	33,846.44
118102	Дуудлага худалдаа	27,920.00	14,361.20
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	2,052.81	37,802.40
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	-	37,802.40
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	2,052.81	-

12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	13,269,395.79	4,782,536.19
120	Нийтлэг татварын бус орлого	11,587,020.09	2,641,441.19
120003	Торгуулийн орлого	4,475.56	2,768.50
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	11,181,020.37	2,170,137.40
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	7,239.11	6,983.91
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	704.00	1,486.94
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Үндсэн хөрөнгө	11,173,077.26	2,161,666.56
120005	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Бараа материал	84,946.32	45,804.59
120009	Бусад орлого	4,527.52	6,493.42
120010	Борлуулалтын орлого (цэвэр) /ТӨҮГ/	312,050.32	416,237.28
122	Тусламжийн орлого	332,458.00	213,300.00
122001	Хандив тусламж /дотоод/	191,250.00	213,300.00
122002	Хандив тусламж /гадаад/	141,208.00	-
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	1,349,917.70	1,927,795.00
123001	Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн орлого	1,349,917.70	1,927,795.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,957,839.15	1,836,177.63
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	59,554.50	520,387.33
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	5,097.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	39,237.00	362,938.82
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	20,317.50	15,119.05
131106	Эрүүл мэндийн даатгалын сан	-	137,232.46
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,898,284.65	1,287,711.93
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	893,612.50	-
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	24,807.85	67,652.63
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	677,017.10	813,642.20
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	302,847.20	406,417.10
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	-	28,078.38
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	-	28,078.38
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	4,372,240.37	5,234,588.97
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,372,240.37	5,234,588.97
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,376,284.52	5,052,661.89
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,515,930.57	2,027,816.77
210101	Үндсэн цалин	1,220,270.37	1,634,910.77
210102	Нэмэгдэл	195,526.94	258,328.20
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	-	8,065.40
210104	Урамшуулал	100,133.25	126,512.39

2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	188,153.44	268,527.83
210201	Тэтгэврийн даатгал	129,189.40	193,026.98
210202	Тэтгэмжийн даатгал	13,389.03	19,587.93
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	6,453.10	15,473.85
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	10,093.62	3,654.68
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	29,028.29	36,784.38
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	221,916.88	282,566.31
210301	Гэрэл, цахилгаан	26,283.25	38,303.70
210302	Түлш, халаалт	184,018.83	227,343.61
210303	Цэвэр, бохир ус	11,614.80	16,919.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	120,600.40	128,760.23
210401	Бичиг хэрэг	7,943.01	13,331.59
210402	Тээвэр, шатахуун	42,512.73	59,947.89
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,545.70	8,161.23
210404	Ном, хэвлэл	2,737.25	3,445.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	361.95	3,380.42
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	33,903.22	29,715.97
210408	Бараа материал акталсны зардал	28,596.54	10,778.13
2105	Нормативт зардал	42,533.73	232,408.80
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	347.03	157,794.09
210502	Хоол, хүнс	41,865.05	71,117.81
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	321.65	3,496.90
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	11,399.08	46,442.08
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	-	2,062.80
210604	Урсгал засвар	11,399.08	44,379.28
2107	Томилолт, зочны зардал	13,365.10	15,705.60
210702	Дотоод албан томилолт	10,587.90	10,640.00
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	2,777.20	5,065.60
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	258,813.51	450,033.64
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	5,116.50	4,022.70
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	2,190.00	1,470.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	197.50	569.20
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	1,098.68	853.70
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	176.00	220.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	-	450.00
210807	Газрын төлбөр	212.70	397.20
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	-	27.00
210810	Борлуулалт, маркетингийн зардал /ТӨҮГ/	119,825.23	127,110.62
210811	Ерөнхий ба удирдлагын зардал /ТӨҮГ/	33,067.02	173,147.49
210812	Санхүүгийн зардал /ТӨҮГ/	96,929.88	141,765.73
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,003,571.83	1,600,400.63
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	92,323.83	121,707.43

210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	851.00	682.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	910,397.00	1,478,011.20
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	995,955.85	181,927.08
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	25,961.57	100,790.23
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	13,777.87	13,767.85
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	12,183.70	24,084.75
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	-	17,660.63
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	-	45,277.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	918,420.35	67,652.63
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	893,612.50	-
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	24,807.85	67,652.63
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	51,573.93	13,484.23
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	51,573.93	13,484.23
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	11,038,591.90	1,566,167.81
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	9,685,956.88	1,112,766.50
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	9,324,989.53	310,936.60
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал Үндсэн хөрөнгө	360,967.36	799,435.31
225006	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал Бараа материал	-	2,394.60
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	(9,685,956.88)	(1,112,766.50)
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	1,352,635.01	453,401.31

2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C01	**2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	2,678,566.8	3,090,654.8	22,961,710.9	28,730,932.5
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.0	0.0	-8,700.0	-8,700.0
C03	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	**2,678,566.8**	**3,090,654.8**	**22,953,010.9**	**28,722,232.5**
C07	Тайлант үеийн үр дүн	0.0	0.0	1,352,635.0	1,352,635.0
C08	**2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**2,678,566.8**	**3,090,654.8**	**24,305,645.9**	**30,074,867.5**
D01	**2021 оны 01-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**2,678,566.8**	**3,090,654.8**	**24,305,645.9**	**30,074,867.5**

D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	397,725.4	202,994.8	2,908,694.3	3,509,414.5
D03	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	**3,076,292.2**	**3,293,649.6**	**27,214,340.2**	33,584,282.0
D08	Тайлант үеийн үр дүн	0.0	0.0	453,401.3	453,401.3
D09	**2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**3,076,292.2**	**3,293,649.6**	**27,667,741.5**	**34,037,683.3**

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)**	**4,177,995.9**	**4,547,560.3**
11	**ТАТВАРЫН ОРЛОГО**	**183,597.3**	**182,043.0**
110	**Орлогын албан татвар**	115,597.4	55,773.3
1100	**Хувь хүний орлогын албан татвар**	115,597.4	55,773.3
110002	Үйл ажиллагааны орлого	30,772.5	21,859.7
110003	Хөрөнгийн орлого	20,427.5	25,737.6
110008	Шууд бус орлого	64,397.4	8,176.1
113	**Хөрөнгийн албан татвар**	1,665.0	37,215.6
113002	Бууны албан татвар	1,665.0	1,880.0
113004	Малд ногдуулах албан татвар	-	35,335.6
118	**Бусад татвар, төлбөр, хураамж**	66,335.0	89,054.1
1180	**Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж**	2,707.1	3,044.0
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	2,364.6	3,044.0
118002	Ашигт малтмалын хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	342.5	-
1181	**Газрын төлбөр**	61,575.0	48,207.6
118101	Газрын төлбөр	33,655.0	33,846.4
118102	Дуудлага худалдаа	27,920.0	14,361.2
1182	**Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр**	2,052.8	37,802.4
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	-	37,802.4
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	2,052.8	-
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**686,641.7**	**738,777.2**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	354,183.7	525,477.2
120003	Торгуулийн орлого	4,475.6	2,768.5
120004	**Төсөв байгууллагын өөрийн орлого**	33,130.3	89,898.3
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	32,426.3	88,411.3
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	704.0	1,486.9
120009	Бусад орлого	4,527.5	6,493.4
120013	Бараа борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсний орлого /ТӨҮГ/	312,050.3	426,317.0
122	**Тусламжийн орлого**	332,458.0	213,300.0

122001	Хандив тусламж /дотоод/	191,250.0	213,300.0
122002	Хандив тусламж /гадаад/	141,208.0	-
123	**Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг**	1,349,917.7	1,927,795.0
123001	Тусгай зориулалтын шилжүүлгийн орлого	1,349,917.7	1,927,795.0
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**3,307,756.8**	**3,626,740.2**
1310	**Улсын төвлөрсөн төсвөөс**	1,349,917.7	1,927,795.0
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,349,917.7	1,927,795.0
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	59,554.5	383,154.9
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	5,097.0
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	39,237.0	362,938.8
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	20,317.5	15,119.1
131106	Төсвийн урамшуулал	-	-
1320	**Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих**	1,898,284.7	1,287,711.9
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	893,612.5	-
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	24,807.9	67,652.6
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	677,017.1	813,642.2
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	302,847.2	406,417.1
1340	**Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих**	-	28,078.4
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	-	28,078.4
2	**НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)**	**3,470,425.8**	**3,885,390.1**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**3,470,425.8**	**3,885,390.1**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**2,475,283.6**	**3,701,039.9**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	1,532,259.5	2,131,103.7
210101	Үндсэн цалин	1,211,941.3	1,637,059.5
210102	Нэмэгдэл	195,526.9	258,328.2
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	-	8,065.4
210104	Урамшуулал	100,133.3	126,512.4
210106	Ажиллагчдад төлсөн /ТӨҮГ/	24,658.0	101,138.1
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	198,528.1	299,159.5
210201	Тэтгэврийн даатгал	131,549.3	193,641.1
210202	Тэтгэмжийн даатгал	13,247.7	19,651.5
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	6,715.4	15,469.7

210204	Ажилгүйдлийн даатгал	10,384.8	3,652.4
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	29,877.2	36,761.2
210206	Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	6,753.7	29,983.7
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	219,777.8	352,178.6
210301	Гэрэл, цахилгаан	26,429.8	37,995.7
210302	Түлш, халаалт	181,733.2	226,756.0
210303	Цэвэр, бохир ус	11,614.8	17,227.0
210305	Ашиглалтын зардалд төлсөн /ТӨҮГ/	-	70,199.9
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	317,984.1	369,661.8
210401	Бичиг хэрэг	7,949.2	12,017.5
210402	Тээвэр, шатахуун	42,512.7	63,688.8
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,545.7	8,161.2
210404	Ном, хэвлэл	6,121.0	3,736.0
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,630.0	5,259.0
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	16,146.2	27,801.3
210409	Түлш шатахуун, тээврийн хөлс, сэлбэг хэрэгсэлд төлсөн /ТӨҮГ/	102,066.1	190,284.9
210410	Бараа материал худалдан авахад төлсөн /ТӨҮГ/	136,013.2	58,713.0
2105	**Нормативт зардал**	65,270.3	224,931.8
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	2,773.5	147,637.0
210502	Хоол, хүнс	42,623.1	67,420.2
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	19,873.7	9,874.6
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	20,067.1	148,220.5
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	4,784.3	108,200.0
210602	Тавилга	-	700.0
210604	Урсгал засвар	15,282.8	39,320.5
2107	**Томилолт, зочны зардал**	13,365.1	15,705.6
210702	Дотоод албан томилолт	10,587.9	10,640.0
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	2,777.2	5,065.6
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	9,091.4	20,567.9
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	5,216.5	4,252.7
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	2,190.0	1,470.0
210803	Даатгалын үйлчилгээ	197.5	569.2
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	1,098.7	853.7
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	176.0	220.0
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	-	450.0
210807	Газрын төлбөр	212.7	397.2
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	-	27.0
210818	Бусад мөнгөн зарлага /ТӨҮГ/	-	12,328.1
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	98,940.2	139,510.5

210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	94,530.2	134,586.5
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	4,410.0	4,924.0
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**995,142.1**	**184,350.2**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	25,147.9	103,213.4
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	12,964.2	16,191.0
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	12,183.7	24,084.8
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	-	17,660.6
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	-	45,277.0
2134	**Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт**	918,420.4	67,652.6
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	893,612.5	-
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	24,807.9	67,652.6
2135	**Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	51,573.9	13,484.2
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	51,573.9	13,484.2
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)**	**707,570.1**	**662,170.2**
5	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)**	**360,967.4**	**799,435.3**
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**360,967.4**	**799,435.3**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	360,967.4	799,435.3
223001	Бусад хөрөнгө	360,967.4	799,435.3
6	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)**	**(360,967.4)**	**(799,435.3)**
23	**ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ**	76,770.0	73,000.0
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	76,770.0	73,000.0
7	**САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ**	**(76,770.0)**	**(73,000.0)**
8	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)**	269,832.8	(210,265.1)
9	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл**	312,824.3	582,657.0
10	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл**	582,657.0	372,391.9

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл

2	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**4,085,419.8**	**3,830,885.9**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	3,065,564.7	2,958,450.6
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	3,043,524.5	2,937,582.6
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	1,926,668.3	1,900,812.2
210101	Үндсэн цалин	1,529,004.8	1,508,148.8
210102	Нэмэгдэл	258,380.6	258,328.2
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	8,065.4	8,065.4
210104	Урамшуулал	126,937.5	126,269.7
210105	Гэрээт ажлын хөлс	4,280.0	-
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	254,986.2	251,062.6
210201	Тэтгэврийн даатгал	178,086.6	175,527.9
210202	Тэтгэмжийн даатгал	19,877.0	19,651.5
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	15,661.8	15,469.7
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,739.1	3,652.4
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	37,621.7	36,761.2
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	296,410.1	281,978.7
210301	Гэрэл, цахилгаан	44,985.9	37,995.7
210302	Түлш, халаалт	233,927.2	226,756.0
210303	Цэвэр, бохир ус	17,497.0	17,227.0
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	109,154.3	106,687.4
210401	Бичиг хэрэг	9,838.4	9,838.4
210402	Тээвэр, шатахуун	59,490.2	57,589.6
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	8,628.8	8,062.5
210404	Ном, хэвлэл	2,458.0	2,458.0
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	5,195.5	5,195.5
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	23,543.4	23,543.4
2105	**Нормативт зардал**	126,934.6	110,941.1
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	50,179.4	50,179.4
210502	Хоол, хүнс	63,055.2	51,127.1
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	13,700.0	9,634.6
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	141,289.0	141,289.0
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	108,200.0	108,200.0
210604	Урсгал засвар	33,089.0	33,089.0
2107	**Томилолт, зочны зардал**	22,045.6	15,305.6
210702	Дотоод албан томилолт	16,980.0	10,240.0
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	5,065.6	5,065.6
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	35,770.1	7,519.8
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	31,216.6	3,532.7
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,830.0	1,470.0
210803	Даатгалын үйлчилгээ	569.2	569.2
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	871.1	853.7

210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	286.0	220.0
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	450.0	450.0
210807	Газрын төлбөр	397.2	397.2
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	150.0	27.0
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	130,266.3	121,986.3
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	128,766.3	120,486.3
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	1,500.0	1,500.0
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	22,040.2	20,868.0
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	22,040.2	20,868.0
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	17,363.2	16,191.0
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	4,677.0	4,677.0
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**944,855.1**	**799,435.3**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	944,855.1	799,435.3
223001	Бусад хөрөнгө	944,855.1	799,435.3
23	**ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ**	75,000.0	73,000.0
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	75,000.0	73,000.0
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	4,085,419.8	3,664,894.5
1310	**УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	1,927,795.0	1,914,310.8
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,927,795.0	1,914,310.8
1320	**ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	1,347,947.3	1,419,924.0
132001	Орон нутгийн төсвөөс	941,530.2	1,013,506.9
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	406,417.1	406,417.1
1340	**НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	41,708.7	28,078.4
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	41,708.7	28,078.4
120004	**ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС**	554,668.8	89,281.3
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	19,469.5	88,411.3
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	870.0	870.0
1200043	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	534,329.3	-
122	**ТУСЛАМЖИЙН ЭХ ҮҮСВЭРЭЭС САНХҮҮЖИХ**	213,300.0	213,300.0
122002	Хандив тусламж /гадаад/	213,300.0	213,300.0

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл

	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	
I	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	383,154.87
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	383,154.87
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	300,809.49
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	129,153.38
210101	Үндсэн цалин	128,910.72
210104	Урамшуулал	242.66
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	18,113.23
210201	Тэтгэврийн даатгал	18,113.23
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	13,976.47
210401	Бичиг хэрэг	2,179.05
210402	Тээвэр, шатахуун	6,099.25
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	98.73
210404	Ном, хэвлэл	1,278.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	63.52
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	4,257.93
2105	**Нормативт зардал**	113,990.70
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	97,457.59
210502	Хоол, хүнс	16,293.10
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	240.01
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	6,931.50
210602	Тавилга	700.00
210604	Урсгал засвар	6,231.50
2107	**Томилолт, зочны зардал**	400.00
210702	Дотоод албан томилолт	400.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	720.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	720.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	17,524.20
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	14,100.20
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	3,424.00
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	82,345.38
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	82,345.38
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	24,084.75
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	17,660.63
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	40,600.00
II	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	383,154.87
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	383,154.87
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	5,097.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	362,938.82
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	15,119.05

3. Аудитын тайлан

3.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д "Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана." гэж заасны дагуу Халхгол сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч этгээд, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын талаар болон аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Аудитыг Дорнод аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор Д.Нармандах, аудитор Б.Оюунхэрлэн нар гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер И.Сэмжидмаа, газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Б.Болортуул нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Халхгол сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Дорнод аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 3 дугаар сарын 4-ний өдрийн 1/97 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт

Харьяалах нутаг дэвсгэрийнхээ эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн асуудлаар төрийн эрх бүхий байгууллагаас батлах төсөл, хөтөлбөрт санал өгөх, тэдгээрийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

Тус байгууллага нь хяналт шинжилгээ үнэлгээ дотоод аудитын нэгжгүй бөгөөд хяналтыг Санхүү төрийн сангийн хэлтэс хэрэгжүүлэн ажилладаг байна.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Халхгол сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн хүлээн зөвшөөрөхүйц санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал гэж үнэлсэн.

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл дунд гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1.5 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2020 оны нийт зардлын 4,372.2 сая төгрөгөөс 1.5 хувиар буюу 65.6 сая төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 80 хувиар буюу 52.4 сая төгрөгөөр тогтоосон.

Тогтоосон төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга

Халхгол сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны жилийн эцсийн нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 3,968.9 сая төгрөгөөр буюу 11.6 хувиар өссөн байна. Энэ нь тайлант онд Халхгол сум дундын эмнэлгийг эрүүл мэндийн төв статустай болгон орон нутгийн өмчид шилжсэнтэй холбоотой байна.

Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан мөнгөн хөрөнгө, авлага, бараа материал, үндсэн хөрөнгийн данс байна.

Бараа материал дансны үлдэгдэл 701.4 сая төгрөг болж 92.9 сая төгрөгөөр өссөн бөгөөд мэндийн төв нь 91.4 сая төгрөгийн бараа материалын үлдэгдэлтэй байна. Бараа материалын дансны үлдэгдэлд ашиглалтгүй бараа материал байхгүй байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 32,654.2 сая төгрөг болж 3,957.7 сая төгрөгөөр өссөн нь эрүүл мэндийн төвийн үндсэн хөрөнгөтэй холбоотой байна.

Өр төлбөр дансны үлдэгдэл 13.6 сая төгрөг болж 6.0 сая төгрөгөөр өссөн нь Халхгол нэгдэл ОНӨААТҮГ-ын татварын хяналт шалгалтаар үүссэн 12.3 сая төгрөгийн өр нэмэгдэж бусад байгууллагуудын өр төлбөр барагдсантай холбоотой байна.

Халхгол сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлангаар нийт орлого өмнөх оноос 8,620.2 сая төгрөгөөр буюу 55.9 хувиар буурсан байна.

Нийт зардал өмнөх оноос 852.2 сая төгрөгөөр буюу 16.3 хувиар өссөн байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал, норматив зардал, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамж, бараа үйлчилгээний бусад зардал байна.

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.6.1 Төсвийн төлөвлөлт

Халхгол сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь 2021 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 4,847.5 сая төгрөгөөр, нийт зарлагыг 4,847.5 сая төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Тайлант онд төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 18 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 4,085.4 сая төгрөгийн төсөв баталснаас орон нутгийн төсвөөс 1,347.9 сая төгрөг, тусгай зориулалтын шилжүүлгээс 1,927.8 сая төгрөг, нийгмийн даатгалын төсвөөс 41.7 сая төгрөг, үйл ажиллагааны орлогоос 554.7 сая төгрөг, хандив, тусламжийн орлогоос 213.3 сая төгрөгөөр санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

3.6.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Гүйцэтгэлээр орон нутгийн төсвөөс 1,419.9 сая төгрөг, тусгай зориулалтын шилжүүлгээс 1,914.3 сая төгрөг, нийгмийн даатгалын төсвөөс 28.1 сая төгрөг, үйл ажиллагааны орлогоос

89.3 сая төгрөг, хандив, тусламжийн орлогоос 213.3 сая төгрөг, нийт 3,664.9 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлж, урсгал үйл ажиллагаанд зарцуулсан байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 3,830.9 сая төгрөг буюу 93.7 хувьтай байна.

Монгол Улсын 2021 оны төсвийн тухай хуульд зааснаар 2021 онд 127.8 сая төгрөгийн орлого төвлөрүүлэхээр батлагдсанаас гүйцэтгэлээр 191.3 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, төлөвлөгөөг 150 хувиар биелүүлсэн байна.

Сумын төсвийн орлого 63.5 сая төгрөгөөр давсан нь төлөвлөгдөөгүй малын татварт 35.3 сая төгрөг орсон, мөн бусад татвар, төлбөр хураамжууд төлөвлөгөөнөөс давсантай холбоотой байна.

Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Дээд шатны төсвийн захирагчаас 368.0 сая төгрөг, үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 15.1 сая төгрөг, нийт 383.1 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлжээ.

Үүнээс: Цалин, нийгмийн даатгалын шимтгэлд 147.2 сая, бараа материалын зардалд 14.0 сая, норматив зардалд 114.0 сая, эд хогшил, урсгал засварын зардалд 6.9 сая, томилолтын зардалд 0.4 сая, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардалд 0.7 сая, бараа үйлчилгээний бусад зардалд 17.5 сая төгрөг, нийт 300.7 сая төгрөгийг зарцуулсан байна.

3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг

Байгууллага үйл ажиллагаагаа тасралтгүй явуулахтай холбоотой тодорхой бус байдал үүсээгүй байна.

3.8 Аудитын гол асуудал

Тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад үлэмж нөлөө үзүүлэх ажил гүйлгээ, үйл явдал гараагүй байна.

3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасан байна.

3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд оруулбал зохих 154 мэдээллээс 21 мэдээлэл хугацаа хоцроон мэдээлсэн байна. Иймд уг зөрчлийг давтан гаргахгүй байх албан шаардлага хүргүүлсэн.

3.9.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцээгүй байна гэж дүгнэлээ.

3.10 Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн 1 зөвлөмжийг бүрэн хэрэгжүүлж ажилласан байна.

3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Дараагийн аудитаар авч үзэх анхаарал татахуйц чухал асуудал гараагүй.

4. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 127.5 сая төгрөгийн алдаа зөрчилд 2 албан шаардлага хүргүүлсэн.

4.1 Албан шаардлага

1. Түүвэрт хамрагдсан тус сумын сум хөгжүүлэх сангаас олгосон зээл, зээлийн хүүгийн 35.7 сая төгрөгийн хугацаа хэтэрсэн авлагатай байна. Үүнээс 21.0 сая төгрөгийн авлага нь шүүхийн шийдвэртэй, 14.6 сая төгрөгийг барагдуулах зохион байгуулалтын ажил хийгдээгүй байна. Энэ нь Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 153 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Сум хөгжүүлэх сангийн хөрөнгийг бүрдүүлэх, зарцуулах, тайлагнах, хяналт тавих, журам”-ын 4.7 -д “Иргэн, хуулийн этгээд авсан зээл, зээлийн хүүг гэрээнд заасан хугацаанд сангийн дансанд буцаан төлнө”, 5.2-т “Сангийн үйл ажиллагаанд хийсэн хяналт шалгалтаар илэрсэн зөрчил, дутагдлыг сумын Засаг дарга хариуцан арилгана” гэсэн заалттай нийцэхгүй байна

2. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр 944.8 сая төгрөгийн 17 төсөл арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр батлагдсан байна. Үүнээс Шинэ сум, хуучин сум дунд холбосон засмал зам болон орон нутгийн өмчийн барилга байгууламжийн засварын ажлууд 77.5 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.7-д “хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, хүрэх үр дүнг хангаж ажиллах” гэсэн заалттай нийцэхгүй

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

/сая төгрөгөөр/

д/д	Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт алдаа, зөрчлийн		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	Халхгол сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагч	2	127.5					2	127.5		